

Anders in het museum

Door Simon Mulder. Foto's: Olga Harmsen, Maison Art Nouveau.

Het Dordrechts Museum brengt onder de naam 'Anders dan de anderen' een tentoonstelling van het werk van Carel de Nerée tot Babberich, te zien tot en met 21 september 2025. Het werk van deze jonggestorven 'Nederlandse Beardsley' sluit nauw aan bij literaire tijdgenoten als Couperus. We geven u een indruk van de vernissage.

Op zaterdag 12 april werd de tentoonstelling van het werk van Carel de Nerée tot Babberich (1880-1909) geopend in het Dordrechts Museum. Deze 'Nederlandse Beardsley' beleeft de uitgebreidste tentoonstelling van zijn werk sinds 'Witte nachten' over Henri van Booven, De Nerée en Couperus bij het Louis Couperus Museum in 2014-2015. Een veertigtal werken en een vitrine met personalia zoals foto's, reisportefeuille, manuscripten en boekbanden zijn te zien in de bescheiden maar smaakvolle opzet in enkele ruimten van het grote museum. De tentoonstelling is, samen met de biografie *Verfijnde lijnen. Carel de Nerée tot Babberich 1880-1909. Kunst en leven*, de bekroning van vijftien jaar arbeid. Gastcurator Sander Bink, bekend uit *Arabesken* en van zijn blog rond1900.nl, presenteerde zijn biografie over De Nerée tijdens dezelfde bijeenkomst.

Bink vertelde tijdens de goedbezochte openingsbijeenkomst in het auditorium van het museum aan zijn interviewer, cultuurjournalist en NRC-columnist Joyce Roodnat, over zijn fascinatie voor De Nerée: deze was al in 1999

begonnen, toen hij op een tentoonstelling voor het eerst het werk van De Nerée tegenkwam. Later leidde dit tot het schrijven van de nog komende dissertatie van Bink, waarvan de biografie een voorzet is. Het interview werd gevolgd door overhandiging van een eerste exemplaar van de biografie aan een lid van de op deze gelegenheid ruim vertegenwoordigde familie De Nerée tot Babberich, en door een solodans van Bas van der Kruk in de rol van blonde efebe, gehuld in een zwart met gouden turnpak en klassiek aandoende doorschijnende zwarte mantel. Op dionysische muziek gaf hij een indruk van de moderne dans van rond 1900, waarbij hij gebruikmaakte van de gehele zaal.

Museumdirecteur Femke Hameetman actualiseerde werk en leven van De Nerée in haar inleidende toespraak: uit beide spreekt wat we tegenwoordig queerness zouden noemen; naar moderne maatstaven zou De Nerée als homo- of biseksueel gezien kunnen worden, en in een tijd van bedreiging van de rechten van queer personen wilde het museum daar graag aandacht aan besteden.

Behalve door de actualiteit van deze moderne interpretatie van het werk van De Nerée is het werk op zichzelf ook al wonderbaarlijk. De kunstenaar ontwikkelde zich als autodidact, afkomstig van een gegoed geslacht uit het oosten des lands, in Den Haag tot een lokale bekendheid. Hoewel hij nog geen letter had uitgegeven, vertelde Bink smakelijk tijdens het interview, stond de dandyeske tekenaar en *socialite* in het Haagse al bekend als schrijver. In korte productieve periodes maakte hij zijn werk; de biografie staat daar uitgebreid bij stil, maar bevat ook veel van zijn soms komisch-overtrokken brieven en literaire pogingen in de

stijl van de Tachtigers. Tijdens zijn korte leven – hij bracht veel tijd in sanatoria door en stierf op zijn 29e – maakte De Nerée een zeer snelle ontwikkeling door: van door Beardsley, Toorop en Klimt beïnvloede art-nouveaustijl tot beginnend expressionist en meer abstracte kunstenaar.

Het is interessant om te speculeren wat er van hem geworden zou zijn als hij langer had geleefd. De tentoonstelling toont de breedte van De Nerées talent: van tekeningen in inkt en potlood en olieverfschilderijen tot naaldkunstwerken. Deze laatste, vrijwel nooit te zien en in een boek of op een scherm niet te evenaren, zijn prachtige, bijna als Byzantijnse iconen aandoende borduurwerken die De Nerée ontwierp voor uitvoering door zijn moeder, Constance van Houten (1858-1930).

De Nerée maakte veel werken losjes geïnspireerd door romans en gedichten van bijvoorbeeld Henri van Booven, Frederik van Eeden en Paul Verlaine. Voor Couperusliefhebbers zijn met name de tekeningen bij Couperus' *Extaze* van belang. Deze zijn voor het eerst samen met de tekst van Couperus en een nawoord door Bink verschenen in een speciale uitgave door Uitgeverij HetMoet in het Couperusjaar 2023, die ik heb mogen verzorgen – daarbij bleef het voor mij bij het beschouwen van gescande versies. De tekeningen, die hun tijd voornamelijk in het depot doorbrengen, voor het eerst in het echt zien, was een magisch moment. De tentoonstelling, hoewel klein, *vaut le voyage*.

Er zijn diverse lezingen rondom de tentoonstelling, zoals: 23 augustus: 'Queer perspectief op Carel de Nerée', door Maaike Rikhof (dordrechtسمuseum.nl); 31 augustus: 'Carel de Nerée, anders dan anderen', door Verena Bakhuizen (vrijeacademie.nl).

